

ПЕРЕДМОВА

Розвиток правового життя суверенної України багато в чому визначений тим її правовим спадком, який відображений в правовому менталітеті українського народу, правових традиціях та правових інститутах. Одними з найважливіших складових нашого правового спадку є Статути Великого князівства Литовського — справжня скарбниця правової думки.

Як відомо, Статут Великого князівства Литовського 1529 року став чинним з 29 вересня 1529 року, а Статут 1588 року — з 28 лютого 1588 року. 480-річчя Першого і 420-річчя Третього Статутів ми відзначаємо збіркою наукових праць. Символічно, що наступність кодифікацій, які тричі за неповні 60 років провели у Великому князівстві Литовському, була і залишається в історії європейського права унікальним явищем, неослабний інтерес до якого не вщухає останні два століття.

Славну сторінку у вивчення цієї яскравої пам'ятки права вписали І. Данилович, М. Любавський, М. Володимирсько-Буданов, Г. Демченко, І. Лаппо, Ф. Леонтович, М. Максименко, І. Малиновський, М. Ясинський та інші видатні науковці XIX — початку XX ст. Значний внесок у вивчення литовсько-руського періоду зробили і роблять українські вчені. Після проголошення незалежності України дослідження Статутів Великого князівства Литовського зосередилося в Одесі. Приємно відзначити, що вчені Одеської національної юридичної академії досягли певних успіхів у цій царині. За останні роки було надруковано близько 50 наукових статей з проблем литовсько-руського права, а також монографічні дослідження «Суд і судочинство на українських землях XIV–XVI ст.» та «Правовий статус етно-релігійних груп на українських землях Великого князівства Литовського у XIV–XVI ст.». За тематикою литовсько-руського права захищено три дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Але найбільшим здобутком є підготовка та видання у 2001–2004 роках усіх трьох Статутів Великого князівства Литовського мовою оригіналу з перекладом на українську мову з постатейним коментарем.

20–21 березня 2009 року в Одеській національній юридичній академії, одному з найавторитетніших юридичних навчальних закладів України, відбулася міжнародна наукова конференція, присвячена 480-річчю Статуту Великого князівства Литовського 1529 року і 420-річчю Статуту Великого князівства Литовського 1588 року. Мета конференції полягала у з'ясуванні місця Статутів Великого князівства Литовського в історичному розвитку правових сис-

тем України, Литви, Білорусі, Польщі та Росії, їх ролі у становленні та зміцненні правової культури та братських стосунків між народами цих країн.

У першій частині цього збірника публікуються статті, підготовлені учасниками конференції, в яких досліджуються Перший та Третій Статути Великого князівства Литовського у всьому різноманітті їх суспільного буття. Вважаю, що зміст наданих наукових статей не тільки викличе подальшу зацікавленість у середовищі істориків права, а й буде стимулом для подальших творчих розробок у різних сферах юриспруденції, стане суттєвою допомогою у вивченні студентами історії правового розвитку України. Зміст наукових статей є яскравим свідченням того, що наступність у дослідженні Статутів ніколи не переривалася, а самі вони є невичерпною криницею майбутніх відкриттів.

До другої частини цього видання увійшли статті, підготовлені за результатами роботи першої в суверенній Україні Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої сучасному правопорядку, проведеної в ОНЮА 13–14 червня 2008 року.

Ця конференція викликала неабиякий інтерес у представників різноманітних наукових шкіл та напрямків із країн СНД: Азербайджану, Білорусі, Киргизстану, Молдови та Росії. Наявність загальних проблем, пов'язаних із ствердженням стабільного національного правопорядку та специфікою взаємодії національного, інтегративного і міжнародного правопорядків, стала потужним імперативом в об'єднанні зусиль учених-юристів різних країн. Тому статті, що публікуються, цілком можуть задовольнити всіх тих, хто цікавиться проблемами правопорядку і намагається відшукати нові рішення тих завдань, що пов'язані з розвитком сучасної правової та державної сфери України.

Вважаю, що не тільки імена авторів статей, що публікуються по проблемах правового порядку, але й їх зміст викличе зацікавленість у представників юридичної науки і юристів-практиків. Достатньо сказати, що більшість порушених питань з теорії правопорядку розкриває його нові грані і дозволяє побачити перспективи зміцнення правопорядку в суверенній Україні.

Сергій КІВАЛОВ,

доктор юридичних наук,
професор, академік АПН України,
президент Одеської національної
юридичної академії,
голова Комітету Верховної Ради
України з питань правосуддя